

Verneplan for skog 2006

1. VERNEFORSLAG

Miljøverndepartementet legger med dette frem verneplan for skog 2006.

Verneforslaget omfatter:

1. Strengivatnet naturreservat: ca 1688 daa hvorav 1300 daa i Brønnøy kommune, Nordland fylke
2. Øverengmoen naturreservat: ca 300 daa i Hemnes kommune, Nordland fylke
3. Fuglen naturreservat ca 2376 daa i Halden kommune, Østfold fylke
4. Sotnakkvatnet naturreservat: ca totalareal 12183 daa, nytt verneareal 412 daa i Molde og Nesset kommuner, Møre og Romsdal fylke (utvidelse)
5. Grytdalen naturreservat: ca totalareal 39 900 daa, nytt verneareal 16 600 daa i Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke (utvidelse)
6. Flensmarka naturreservat: ca 42 600 daa i Røros og Engerdal kommuner, Sør-Trøndelag og Hedmark fylker
7. Kolknuten naturreservat: ca 6550 daa i Kongsberg kommune, Buskerud fylke
8. Veikulåsen naturreservat: ca 4650 daa i Gol kommune, Buskerud fylke

Det foreslåtte Sotnakkvatnet naturreservat er utvidelse av Barsteintjernet naturreservat samt sammenslåing med Sotådalen naturreservat. Det foreslåtte Grytdalen naturreservat er også en utvidelse av eksisterende verneområde.

De foreslåtte reservatene Strengivatnet, Øverengmoen, Fuglen og Sotnakkvatnet faller inn under ordningen med frivillig skogvern. Strengivatnet og Øverengmoen er del av oppfølgingen av vern av boreal regnskog, mens Fuglen og Sotnakkvatnet er resultat av tilbud om frivillig vern mottatt i 2004 og 2005. Forslagene om naturreservatene Grytdalen, Flensmarka, Kolknuten og Veikulåsen inngår i arbeidet med skogvern på statsgrunn.

Tilrådingen omfatter totalt 70,1 km² nytt verneareal, hvorav ca. 28,1 km² er produktiv skog. Av dette utgjør de fire frivillig vern områdene 4,77 km² nytt verneareal, hvorav ca. 3,85 km² produktiv skog.

Ekisterende vernevedtak for Sotådalen naturreservat (2.9.2005), Barsteintjernet naturreservat (17.12.1999) og Grytdalen naturreservat (4.12.1992) oppheves samtidig med at det fattes vernevedtak for de områdene som nå tilrås vernet.

2. HJEMMELSGRUNNLAG

Formålet med fredningen er å bevare tilnærmete urørte naturområder med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser.

Områdene representerer spesielle naturområder med typeområder for boreal regnskog, gammel skog med unikt artsinventar, intakt naturskog med lommer av urskog og store urørte skogområder. Flere av områdene har også særskilt vitenskapelig verdi som referanseområde og er egenartet med forekomster av gammel skog, myrer og vassdrag. På bakgrunn av dette foreslås områdene opprettet som naturreservater i medhold av naturvernloven § 8.

3. VERNEVERDIER

Formålet med vern av disse områdene er å ta vare på både ”typiske” skogområder og spesielle/sjeldne/truede elementer i skognaturen. To av områdene – Fuglen og Sotnakkvatnet – representerer typiske utforminger for sine regioner. De to områdene i Nordland er lokaliteter med boreal regnskog, som er av de mest sjeldne og trua skogtypene i landet. De to områdene Grytdalen og Flensmarka er med sine omkring 40 km² relativt store naturreservater, noe som i seg selv øker verneverdien. Vern av disse områdene vil bidra til å oppfylle mangler som er påpekt i ”Evalueringen av skogvernet i Norge” (Framstad *et al* 2002).

4. ANDRE INTERESSER

Mye av arealene i de områdene som nå fremmes for vern ligger vanskelig tilgjengelig og skogbruksinteressene er relativt små. For disse arealene er det imidlertid interesser knyttet til friluftsliv, jakt og annen utmarksnæring.

Annen bruk som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

I flere av områdene går det traktorveier inn i de foreslåtte verneområdene.

Kraftlinjer

I et av de foreslåtte naturreservatene, Sotnakkvatnet, krysser kraftlinjer området på to steder. Drift, vedlikehold og annet arbeid i tilknytning til denne er ivarettatt i forskriften i henhold til avtaler mellom Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet.

Samiske interesser

Tre av områdene ligger innenfor eksisterende reinbeitedistrikter. Et av disse, Øverengmoen i Nordland fylke, er ifølge Reindriftsforvaltninga lite bruk, men det skjer at det kommer rein ned på disse områdene på ettervinteren og våren. Verneplanen vil ikke være til hinder for fortsatt bruk av områdene i forbindelse med reindrift.

5. TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

Skogsdrift kan i deler av områdene være en trussel mot det biologiske mangfoldet, men ofte er det snakk om utilgjengelige områder som ikke er økonomisk drivverdige. Ferdsel og beiting anses ikke å være noe trussel i disse områdene i dag.

For noen av områdene kan hyttebygging og andre tekniske inngrep være en mulig trussel.

6. GENERELT OM SAKSBEHANDLINGEN

6.1. Generell bakgrunn

Grunnlaget for arbeidet er St. meld. nr 25 (2002-2003) og St.meld. nr 21 (2004 – 2005) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.*

I 2001 ga Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet Norsk institutt for naturforskning (NINA) og daværende Skogforsk i oppdrag å evaluere skogvernet i Norge. Evalueringsrapporten som ble lagt fram i 2002 anbefalte en økning av norsk skogvern til minimum 4,6 % av produktivt skogareal, og pekte samtidig på hvilke skogtyper som bør prioriteres i det videre skogvernarbeidet.

6.2. Frivillig vern av skog

Skogeierforbundet søkte i september 2002 Miljøverndepartementet om støtte til pilotprosjektet "Frivillig vern av skog i Norge". Hovedmålet med dette prosjektet var "å klargjøre hvordan skogeiersamvirket på best mulig måte kunne legge forholdene til rette for skogeiere som ønsker å selge vern av skog som et produkt til myndighetene."

I desember 2005 ble det fattet vernevedtak for 7 av områdene som inngikk i pilotprosjektet.

På grunnlag av foreløpige erfaringer fra pilotprosjektet, ba MD om at DN og Norges Skogeierforbund (NSF) etablerte hensiktsmessige samarbeidsformer for å videreføre arbeidet med frivillig vern. Det ble spesielt pekt på kystgranskogene i Midt-Norge, og det ble bedt om at det ble gjennomført nye naturfaglige vurderinger og at det ble igangsatt frivillig vern prosesser med sikte på å fange opp prioriterte lokaliteter. 2 av de områdene som nå tilrås fredet er en del av oppfølgingen av dette oppdraget.

Ved frivillig vern er det grunneiere som oversender tilbud om vern til vedkommende fylkesmann. Det blir deretter foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for hvert enkelt område.

På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. Forslag til fredningsforskrift er også utarbeidet på grunnlag av tilbud fra grunneiere sammen med mal for fredningsforskrift for skogreservater. Fylkesmannen utarbeider forskriftsforslaget som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter/befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Regjeringsadvokaten er ansvarlig for forhandlingene om pris fra Statens side. Det blir oppnevnt en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til fredningsforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning.

Det er klart for utbetaling av erstatning og vederlag når vernevedtak er fattet.

For alle de 4 områdene Strengivatnet, Øverengmoen, Fuglen og Sotnakkvatnet har saksbehandlingen fra grunneier fremmet tilbud om vern, forhandling av avtaler, høring på lokal og sentralt nivå og DN's oversendelse til MD foregått i tidsrommet 2002-2006.

6.3. Skogvern på statsgrunn

De fire områdene på statsgrunn som nå foreslås vernet, har gått gjennom samme saksbehandling som de 30 områdene som ble vernet 2.9.2005. For utfyllende generelle opplysninger om denne verneprosessen henvises til foredraget til kongelig resolusjon av 2.9.2005.

Regjeringen ga uttrykk for et ønske om økt bruk av offentlig eide skogområder til vern i St. meld. nr 25 (2002 – 2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Dette ble bekreftet ved Stortingets behandling av meldingen.

På denne bakgrunn ble det startet opp et arbeid med å kartlegge hvilke områder som var aktuelle for vern. Det er utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Statskog SF og DN, for å sikre en rasjonell gjennomføring av verneprosesser der Statskog SF er involvert. Vern av skog på statsgrunn har vært begrunnet med bl. a. behovet for å redusere konfliktene knyttet til skogvern på privat grunn. Vern av skog hvor Statskog SF er grunneier har skjedd både i statsallmenninger som det er knyttet private rettigheter til og på arealer der Statskog SF hovedsak alene innehar rettighetene. I og med det er knyttet så vidt omfattende private rettigheter til statsallmenningsarealene kommer disse arealene i en særstilling i forhold til ren statsgrunn. Der vern på statsallmenningsgrunn blir aktuelt på grunn av viktige konkrete verneverdier vil det blir lagt stor vekt på god kommunikasjon både med grunneier (Statskog SF) og med de bruksberettigede eller representanter for disse.

Vinteren 2004 gjennomførte DN en omfattende prosess med utvelgelse av aktuelle områder for naturfaglige registreringer vesentlig i Sør-Norge. Totalt ble det besluttet at 57 områder på ca 690 000 dekar skulle registreres i 2004. På bakgrunn av det allerede igangsatte arbeidet, og et ønske om å satse på et utvidet skogvern, ble det besluttet at det skulle iverksettes en rask verneplanprosess med sikte på vern av utvalgte områder. Prosessen ble planlagt fram mot vernevedtak i slutten av august 2005. De ble gjennomført informasjonsmøter med sentrale organisasjoner i startfasen av verneplanprosessen.

Det ble meldt formell oppstart av verneplanarbeidet sommeren og høsten 2004. Tidspunktet varierte mellom de ulike fylkene. Forslaget til verneplan ble sendt på lokal høring i første halvdel av februar 2005. Frist for lokal høring var satt til 15.4.2005 Verneplanforslaget ble sendt på sentral høring 15.2.2005, med frist for uttalelser 1.5.2005. Under hele prosessen har fylkesmennene hatt møter og kontakt med berørte kommuner, fjellstyrer, allmenningsstyrer og andre parter. Bl.a. har DN gjennomført et møte med Sametinget, miljø- og kulturvernavdelingen på administrativt nivå (13.6.2005). Miljøverndepartementet sendte saken på foreleggelse til berørte departementer.

Verneforslaget fra DN til MD omfattet 36 skogområder på statsgrunn. 30 av disse områdene ble vernet ved Kongelig resolusjon 2.9.2005. Vernet ble finansiert over Jordfondet under Landbruks- og matdepartementet, men de tilgjengelige midlene på Jordfondet innebar at vern av seks områder på statsgrunn ble utsatt. Disse seks områdene er foruten de fire områdene som inngår i det verneforslaget som nå legges fram, Brettingsmoen i Lom kommune (Oppland fylke) og Holmvassdalen i Grane kommune (Nordland fylke). Brettingsmoen naturreservat ble vernet i forbindelse med verneplanen for Reinheimen som ble vedtatt ved kongelig resolusjon 24.11.06. Spørsmålet om vern av Holmvassdalen naturreservat vil bli avklart etter at de pågående kartleggingene av statsgrunn i regionen er gjennomført, det vil si når man har en mer helhetlig oversikt over de aktuelle skogvernområdene i regionen.

I forslaget til Grytdalen naturreservat er ca 18 % av arealet (ca 7 km²) statsallmenning. Her er allmenningsstyret positiv til vern, dersom det gis tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for det virke som foreslås vernet. Øvrige deler av Grytdalen naturreservat eies av DN. I forslaget til Flensmarka naturreservat er arealet i Engerdal kommune statsallmenning (ca 5 km², dvs. ca 12 % av det foreslåtte verneområdet). Det øvrige arealet, i Røros kommune, er en statsskog hvor det foreligger avtaler med nærliggende gårdsbruk om uttak av virke. Ut fra saksbehandlingen er det vurdert at dette virkesbehovet kan dekkes utenfor det vernede området.

Alt areal i denne verneplanen er LNF-områder i de aktuelle kommunenes arealplaner.

6.4 Samiske interesser og ev konsultasjoner med Sametinget

Som en del av saksbehandlingen har MD vært i dialog med Sametinget og blant annet tatt opp spørsmålet om behovet for konsultasjoner.

Sametingsrådet har besluttet at det ikke er nødvendig å konsultere om verneplan for skog 2006, herunder de 3 foreslåtte naturreservatene som berører samiske interesser (dvs. Flensmarka, Øverengmoen og Strengivatnet). Beslutningen er trukket på bakgrunnen av at dette dreier seg om arealmessige relativt små områder, der verneprosessen var igangsatt før konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og statlige myndigheter kom på plass i 2005.

7. ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV FORSLAGENE

Opprinnelig ble det gitt tilbud om utvidelse i form av frivillig vern fra to grunneiere i Barsteintjernet naturreservat. Den ene grunneieren trakk tilbudet før forslaget ble sendt på høring.

7.1 Forslag om endringer av navn og verneform

I høringen har det kommet inn forslag om navneendring for to av områdene under frivillig vern ordningen. Begge kommer fra Statens navnekonsulenter, og de tilrår at det nye storområdet bestående av Barsteintjernet med utvidelse samt Sotådalen får benevnelsen Sotnakkvatnet naturreservat. Videre tilrår at Strengivatnet naturreservat endres til Strengivatnet naturreservat, da dette er vedtatt skriftsform. Begge navneendringene blir tilrådd av de respektive fylkesmenn.

DN er enig med fylkesmennes forslag til navneendringer.

MD viser til DN og fylkesmannen og slutter seg til forslag om navneendring for de to områdene.

7.2 Forskrifter

For områdene under frivillig vern ordningen har DN kun gjort enkelte tilpasninger i verneforskriftene, på grunnlag av forhandlinger med grunneierne og høringsrundene. Det er foreslått mindre grensejusteringer, uten at det er skjedd endringer av betydning i restriksjonsnivå.

MD har etter ønske fra Landbruks- og Matdepartementet (LMD) åpnet for muligheten til å søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse til motorferdsel i forbindelse med:

- bruk og vedlikehold av traktorvei og eksisterende adkomst vei i området Øverengmoen,

- vedlikehold av anlegg og bygninger som er i bruk på fredningstidspunktet i de forskriftene dette er aktuelt
- uttak til ved, og ved hogst av gran og platanlønn i området Sotnakkvatnet.

MD forutsetter at all motorferdsel utøves på en skånsom måte.

Når det gjelder uttransport av syke eller skadde husdyr kan dette skje i de områdene hvor beiting er tillatt. Dyret skal være lokalisert og forvaltningsmyndigheten varslet før kjøring. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markaoverflaten.

LMD mener videre det må være mulig å sette inn tiltak etter lov 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. når det foreligger spesielle tilfeller. MD viser til at det i slike spesielle tilfeller vil kunne gis dispensasjon etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i forskriftene. MD legger til grunn at dispensasjonen skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

LMD ønsker at rullering av ev forvaltningsplaner skal inn i forskriften. MD er enig i at ev. forvaltningsplaner skal rulleres, men at rulleringen av forvaltningsplaner skal skje etter behov. MD viser til at det ikke er vanlig praksis at dette forskriftsfestes.

8. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdene. For de tre områdene hvor det er reindrift presiseres det at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

Mange høringsparter ser utarbeidelse av forvaltningsplaner som viktig for mange av områdene i denne verneplanen. Det er i samtlige forskrifter åpnet for utarbeidelse av forvaltningsplan som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel. Grunneiere skal gis mulighet til å aktivt delta i utformingen av eventuelle retningslinjer.

Når det gjelder spørsmålet om forvaltningsmyndighet, har DN tilbudt kommuner overtakelse av forvaltningsmyndighet for verneområder basert på avtale. MD har i brev av 4.12.2002 bedt DN om å gjennomføre delegering til de kommuner som har svart ja uten forbehold. Av brevet fremgår det at forsøket med avtalebasert delegering skal evalueres etter 5 år. Dersom kommuner som fikk forvaltningsmyndighet den gang eller andre kommuner senere ønsker overført slik myndighet på de premisser som lå til grunn for delegeringen den gang, skal brevet av 4.12.2002 ikke være til hinder for dette. Dette gjelder også for senere opprettede verneområder, også de som foreligger i denne verneplanen.

Kostnader i forbindelse med merking av grenser, oppsyn m.m. blir dekket innenfor skje innenfor MDs til enhver tid gjeldende budsjettammer.

9. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommunen og andre fylkesinstanser, næringsorganisasjoner, friluftsnaturvernorganisasjoner på kommunalt og regionalt nivå har hatt verneplanen for de **4 frivillig vern områdene** på høring.

I tillegg har disse vært på sentral høring til:

Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statens namnekonsulentar for Midt-Noreg, institutt for nordistikk og litteraturvitskap, Allskog BA, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Norsk Biologforening, Sabima, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk industri, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Skogforsk, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Oljedirektoratet, PIL, Norges luftsportsforbund.

Få av kommunene og fylkeskommunene har kommet med merknader til de 4 frivillig vern områdene. Av de som har uttalt seg er det overveiende en positiv innstilling til frivillig vern. En kommune er negativ og synes fredning av skogarealer generelt svekker grunnlaget for en langsiktig og helhetlig forvaltning, og mener det er beklagelig at stadig større skogområder båndlegges til ulike verneformål. Det er likevel ikke aktuelt å i mot verneforslaget så lenge det bygger på frivillighet hos grunneierne.

De **4 områdene på statsgrunn** har også vært på lokal og sentral høring, jf. kgl res av 2.9.2005.

Følgende instanser fikk verneplanene for statsgrunn områdene på sentral høring:

Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Statens Kartverk, Statens namnekonsulentar for Vestlandet, Statens namnekonsulentar for Midt-Noreg, Statens navnekonsulenter for Østlandet og Agderfylkene, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm., Jernbaneverket, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau- og Geitalslag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Prosessindustriens landsforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinerådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, Norges Landbrukshøgskole.

Fra oppstarten i 2004 av vernesaken for de 36 områdene på statsgrunn har det fra vernemyndighetenes side vært lagt opp til en dialog med berørte samiske interesser, blant annet informasjonsmøte om verneplanen med Sametinget og invitasjon til å komme med innspill ved formell oppstart av verneplanen. På grunnlag av innspill fra bl.a. samiske interesser ble det i flere fylker holdt møter mellom fylkesmannen og samiske interesser. Deretter ble det gjennomført høringer hvor berørte samiske interesser har uttalt seg.

På grunnlag av høringsuttalelsene fra samiske interesser har fylkesmennene og DN foreslått flere endringer i verneforskriftene som imøtekommer sentrale innspill fra samiske interesser. Ytterligere endringer er foretatt for de 5 områdene innenfor reinbeitedistrikter (inkl. for Flensmarka) av MD i samråd med berørte departementer i forbindelse med sluttbehandlingen av vernesaken i 2005. DN har som en del av sin saksbehandling avholdt møte 13.6.2005 med Sametinget om vernesaken. Også MD har den 15.8.2005 informert Sametinget om sluttbehandlingen av saken.

9.1 Strengivatnet naturreservat Brønnøy kommune, Nordland fylke

Totalareal 1688 daa, hvorav 1300 daa produktiv skog. Lokaliteten er en av de viktigste boreale regnskogslokalitetene i Midt-Norge. Skiller seg ut fra andre boreale regnskogsområder ved å ligge dels høgere, åpnere, fattigere og i eldre, mindre påvirket skog enn det som er registrert tidligere. Området har rike forekomster av granfyllav og også gode forekomster av andre lavarter. Deler av området påvirket av tidligere plukkhogster.

Reindriftsforvaltningen synes det har vært for lite lokal medvirkning, og mener det også her burde vært kjørt en prosess på lik linje med det som blir gjort for nasjonalparker.

Reindriftsforvaltningen legger til grunn at paragrafen som gjelder regulering av beitetrykket ikke gjelder reindrift. De sier videre at området brukes som tidlig vinterbeite som er i bruk nesten årvisst. Forslaget vil ha store negative konsekvenser for reindriften som det er i dag, og det anbefales at det tas inn et punkt i fredningsforskriften som åpner for bruk av snøskuter og helikopter i forbindelse med gjeting og samling av rein.

Statens navnekonserter sier at Strengivatnet er vedtatt skriftsform, og at det skal brukes i offentlige sammenhenger. De tilrår at reservatet får navnet Strengivatnet naturreservat.

Norges vassdrags- og energidirektorat sier at reservatet ikke kommer i konflikt med planlagte eller eksisterende kraftanlegg, og støtter derfor fredningen.

Norges naturvernforbund er glade for at en av Europas viktigste enkeltlokaliteter vernes, men mener det er beklagelig at den sørligste delen av lokaliteten ikke tas med. De ber om at arbeidet med vern av den sørlige delen videreføres.

Brønnøysund turlag sier at området er lite brukt til deres aktiviteter. De slutter seg derfor til vernet.

Statens landbruksforvaltning har ingen merknader til avgrensingen på det foreslåtte reservatet. De ber imidlertid om at det under fredningsforskriftens § 4 – Generelle unntak, blir tatt inn et punkt som åpner for bruk av motorisert kjøretøy i forbindelse med uttak av syke og/eller skadde husdyr, jf lov om dyrevern. Statens landbruksforvaltning har ingen andre merknader til forslaget til fredningsforskrift.

Brønnøy kommune har uttalt seg til Nordland fylkeskommune og Fylkestinget. De har tidligere satt som et krav at fradeling av eiendommene 146/2, 3 ikke skal hindre skogsdrift på andre eiendommer. De sier videre at innlemmelsen av 146/1 vanskeliggjør drift av 161/1, 2, 4 gjennom at en må etablere vei fra sør, og ikke får til en helhetlig løsning fra nord.

Kommunen ønsker at skogressursene skal forvaltes langsiktig og helhetlig, og at verdiskapning balanseres mot miljøhensyn. De mener at fredning av skogarealer generelt svekker grunnlaget for en langsiktig og helhetlig forvaltning, og synes det er beklagelig at

stadig større skogområder båndlegges til ulike verneformål. De synes likevel det er mindre aktuelt å gå i mot verneforslaget så lenge det bygger på frivillighet hos grunneierne. Nordland fylkeskommune mener det er positivt at frivillig vern kan bidra til å oppfylle politisk målsetning for skogvernet. Andre interesser må også ivaretas, selv om enighet med grunneier er oppnådd. Videre bes det om at fredning ikke medfører restriksjoner på unytting av de tilliggende områdene, og at gjennomføringa av skogvern på Statens grunn SF må ses i sammenheng.

Fylkesmannens merknader

Fylkesmannen tilrår at naturreservatet opprettes, og gis navnet Strengivatnet naturreservat. Avgrensingen fra høringen beholdes.

Fylkesmannen tilrår at forskriften som ble sendt på høring beholdes, samt at det under ”§ 4 – Generelle unntak” tas inn et punkt som gir reindriftsutøvere rett til å bruke beltekjøretøy på vinterføre og helikopter i forbindelse med gjeting og samling av rein.

Fylkesmannen tilrår i utgangspunktet ikke at det i forskriften tas inn et punkt som åpner for bruk av motorkjøretøy til uttransport av syke eller skadde husdyr. Dette skyldes at dette temaet ikke har vært reist som problem av brukere under prosessen, og at reservatet generelt er mindre egnet som beite i og med at det er tett granskog. Om det skulle oppstå konkrete situasjoner, vil vi heller løse dette gjennom en dispensasjon etter den generelle unntaksparagrafen.

DNs tilråding

Direktoratet har foreslått mindre justeringer av fredningsforskriften for å tilpasse den til den malen som brukes. DN slutter seg til fylkesmannens tilråding om at det tas inn et generelt unntak for reindriftsutøvere til å bruke beltekjøretøy på vinterføre og helikopter i forbindelse med reindrift.

DN mener at i forhold til uttransport av syke, skadde eller døde dyr er dette en type akutte situasjoner som er vanskelige å regulere i en verneforskrift. DN forutsetter at grunneierne kan uttransportere sjuke og skadde dyr om dette er nødvendig i forhold til dyrehelse. Det forutsettes at som et minimum må forvaltningsmyndigheten varsles i etterkant.

I forbindelse med motorferdsel vil direktoratet understreke den økosystemtankegang som er lagt til grunn i skogvernet. Formålet er ikke bare knyttet til å bevare skogen i seg selv, men alt naturlig plante- og dyreliv og alle de naturlige økologiske prosessene

På bakgrunn av høringsrundene og fylkesmennes tilråding, foreslår direktoratet spesielle tilpasninger i forskriftene for de enkelte områdene slik at motorferdsel i forbindelse med visse formål er tillatt eller kan tillates etter søknad.

Utover dette vurderer direktoratet i utgangspunktet at all motorferdsel på barmark må behandles på grunnlag av søknad, slik at både tidspunkt for kjøring, type kjøretøy, trasévalg og omfang kan vurderes i forhold til fredningsformålet. Unntak fra dette kan være motorferdsel på barmark langs etablerte, faste kjøretraséer og på veier.

Direktoratet slutter seg også til fylkesmannens forslag om opprettelse av området som naturreservat og får navnet Strengivatnet naturreservat.

Miljøverndepartementets tilråding

Miljøverndepartementet mener at uttransport av syke/skadde dyr i forbindelse med bruk av området til beiting kan reguleres i forskrift og tilrår at § 4 Generelle unntak, punkt 4 får

følgende ordlyd: ”Nødvendig uttransport av syke og skadde bufe. Kjøring kan først skje etter at det skadde eller syke dyret er lokalisert. Kjøretøy som brukes skal være skånsomme mot markoverflaten. Det skal gis melding til oppsynet eller forvaltningsmyndighet, jf § 8 før uttransport finner sted”.

Det presiseres at kjøring først kan skje etter at det skadde eller syke dyret er lokalisert, og at forvaltningsmyndigheten eller oppsynet er varslet. En slik varsling er ikke ment som en omfattende sak, telefonisk kontakt kan være tilstrekkelig. Normalt må det vel antas at avlivning på stedet vil ivareta dyrevelferden best, men at situasjoner der transport vil være nødvendig, kan oppstå.

Miljøverndepartementet understreker at det er lagt opp til at området fortsatt skal kunne benyttes av reindriften og viser til at forskriften er justert slik at en fortsatt utnyttelse av arealet til reindrift er ivaretatt. Det er åpnet for motorferdsel i forbindelse med reindrift. Bruk av helikopter krever søknad, men det legges opp til flerårige tillatelser. Vernet vil således ikke være til hinder for reindrift. Eventuelle reguleringer som gjelder for områdene, for eksempel av privatrettslig art, vil ikke endres som følge av vernet.

Departementet slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Strengivatnet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.2. Øverengmoen naturreservat Hemnes kommune, Nordland fylke

Totalareal 300 daa, hvorav 300 daa produktiv skog. Øverengmoen har en relativt stor boreal regnskog og et av de største gjenværende noenlunde intakte ravinesystemer med intakt gammel granskog. Lokaliteten er ikke spesielt artsrik, men har flere rødlistede, sjeldne og interessante arter. Øverengmoen representerer en nordlig utforming av boreal regnskog der artsinventaret er forskjellig fra lokaliteter på Sør-Helgeland og i Trøndelag. Skogen er preget av tidligere hogster.

Reindriftsforvaltningen i Nordland sier at berørte reinbeitedistrikt ikke har kommet med kommentarer til verneforslaget. Reindriftsforvaltningen mener at det har vært en mangelfull prosess fram mot vernet, jf uttalelsen til Strengivatnet naturreservat. De sier videre at området brukes lite av reindriften, men av og til som vinterbeite. Reindriftsforvaltningen mener at opprettelsen av reservatet vil få negative konsekvenser for reindriften, og anbefaler at det tas inn et punkt under verneforskriftens ”§ 4 – Generelle unntak”, som åpner for bruk av beltekjøretøy på vinterføre og helikopter for gjeting og samling av rein.

Bergvesenet har ingen kommentarer til opprettelsen av Øverengmoen naturreservat.

Norges vassdrags- og energidirektorat sier at de ikke har eksisterende eller planlagte anlegg innenfor det foreslåtte reservatet, og støtter derfor fredningsforslaget.

Statens landbruksforvaltning ber om at det tas inn et nytt punkt, eventuelt at § 4-9 utvides slik at verneforskriften åpner for bruk av motorisert kjøretøy for uttak av sykt eller skadet beitedyr. De sier videre at de har hatt kontakt med DN angående dette punktet, og fått aksept for at dette tas inn i standard forskrift. Statens landbruksforvaltning har ikke merknader til forslaget ut over dette.

Fylkesmannens merknader

Fylkesmannen tilrår at naturreservatet opprettes, og gis navnet Øverengmoen naturreservat. Avgrensingen fra høringen beholdes.

Fylkesmannen tilrår at forskriften som ble sendt på høring beholdes, samt at det under ”§ 4 – Generelle unntak” tas inn et punkt som gir reindriftsutøvere rett til å bruke beltekjøretøy på vinterføre og helikopter i forbindelse med gjeting og samling av rein.

Fylkesmannen tilrår i utgangspunktet ikke at det tas inn et punkt som åpner for bruk av motorkjøretøy til uttransport av syke eller skadde husdyr. Dette skyldes reservatets beskjedne størrelse, som gjør at det bør være mulig å løse de fleste tilfellene på andre måter. Dette punktet har heller ikke vært spilt inn som et konkret behov under prosessen. I spesielle tilfeller vil det være mulig å bruke den generelle unntaksparagrafen.

DNs tilråding

DN slutter seg til fylkesmannens vurderinger av at den foreslåtte avgrensningen av verneområdet beholdes. Videre har DN foreslått mindre justeringer av fredningsforskriften for å tilpasse den til den malen som brukes. DN slutter seg til fylkesmannens tilråding om at det tas inn et generelt unntak for reindriftsutøvere til å bruke beltekjøretøy på vinterføre og helikopter i forbindelse med reindrift.

DN er enig i fylkesmannens vurdering av at det synes å være lite behov for å endre forskriften i forhold til å kunne frakte ut syke eller skadde dyr. I forhold til uttransport av syke, skadde eller døde dyr er dette en type akutte situasjoner som er vanskelige å regulere i en verneforskrift. DN forutsetter at grunneierne kan uttransportere syke og skadde dyr om dette er nødvendig i forhold til dyrehelse. Det forutsettes at som et minimum må forvaltningsmyndigheten varsles i etterkant.

DN slutter seg til fylkesmannens tilråding og tilrår fredning av Øverengmoen som naturreservat.

Miljøverndepartementets tilråding

Miljøverndepartementet mener at uttransport av syke/skadde dyr i forbindelse med bruk av området til beiting kan reguleres i forskrift og tilrår at § 4 Generelle unntak får følgende ordlyd: ”Nødvendig uttransport av sjuke og skadde bufe. Kjøring kan først skje etter at det skadde eller syke dyret er lokalisert. Kjøretøy som brukes skal være skånsomme mot markoverflaten. Det skal gis melding til oppsynet eller forvaltningsmyndighet, jf § 8 før uttransport finner sted”.

Det presiseres at kjøring først kan skje etter at det skadde eller syke dyret er lokalisert og at forvaltningsmyndigheten eller oppsynet er varslet. En slik varsling er ikke ment som en omfattende sak, telefonisk kontakt kan være tilstrekkelig. Normalt må det vel antas at avlivning på stedet vil ivareta dyrevelferden best, men at situasjoner der transport vil være nødvendig, kan oppstå.

Området er lite brukt av reindriften, men det er lagt til rette for en fortsatt utnyttelse av arealet til reindrift med mulighet for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark som et generelt unntak samt bruk av helikopter etter søknad. Det legges opp til flereårige tillatelser som skal koordineres med distriktsplan i henhold til reindriftsloven. Vernet vil således ikke være til hinder for reindriften. De reguleringer som eventuelt måtte finnes, for eksempel av privatrettslig art, vil ikke endres som følge av vernet.

Departementet slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Øverengmoen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.3. Fuglen naturreservat Halden kommune, Østfold fylke

Totalareal 2376 daa, hvorav 1842 daa produktiv skog. Furu er det dominerende treslaget og forekommer på myrer og i myrkanter og på de grunnlendte bergplatåene. Gran vokser på de fuktigere og mer næringsrike arealene. Området som helhet er forholdsvis heterogent med blant annet sprekkdaler med høy fuktighet og spesiell flora, langgrunne oversvømte viker, myrmark, bekkedrag og innslag av næringsrike bergarter.

Alderen på furutrærne er høy, anslagsvis mellom 200 – 350 år. Artsmangfoldet er lite, noe som ikke er overraskende på slike fattige furubiotoper. Området er vurdert å være av regional verneverdi.

Halden kommune ser det som positivt at det kan inngås frivillige avtaler om vern som her – og viser til at området ligger uveisomt til og utgjør en beskjedent del av en stor skogeiendom. Hensynet til en traktortrase og mulighet for uttransport av felt storvilt støttes.

Statens landbruksforvaltning viser til det er inngått en frivillig avtale mellom vernemyndighet og grunneier - og har ingen merknader til avgrensning eller utkast til vernebestemmelser.

Luftfartstilsynet antar at også tiltak i luftambulansøyemed omfattes av unntaket i vernebestemmelsene § 4.1.

Naturvernforbundet i Halden er meget positive og støtter fullt ut forslaget, og viser til rask saksbehandling.

Interessegruppa Mer Villmark Nå støtter opprettelsen av reservatet. For uten skoglige verdier, vises det til et representativt lite vassdrag og beverpåvirket våtmark. Områdets betydning for friluftsliv/opplevelse i et urørt og stille miljø understrekes, samt at saken er basert på frivillighet og rask saksgang.

Fylkesmannes merknader

Fylkesmannen viser til at den lave svarprosenten må i tilskrives at saken er basert på frivillighet, at området ligger øde til og at ingen konflikter eller motforestillinger er fremkommet, verken skriftlig eller muntlig. - Luftambulans omfatter av unntaket i vernebestemmelsene § 4.1. - Med disse anførsler tilrår fylkesmannen reservatforslaget fremmet.

DNs tilråding

DN mener området oppfyller kravene i naturvernloven til opprettelse av naturreservat. Det er i denne regionen lite areal vernet barskog fra før, og området vil derfor være et viktig supplement til eksisterende verneområder. Direktoratet mener det ikke er noen konflikt mellom vern av dette området og vern av andre viktige skoglokaliteter i sørboreal sone.

Direktoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Det er ikke foreslått innholdsmessige endringer i verneforskriften etter lokal og sentral høring.

Miljøverndepartementets tilråding

Departementet slutter seg til DN og tilrår at Fuglen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.4 Sotnakkvatnet Nettet og Molde kommuner, Møre og Romsdal fylke

Utvidelsesareal 412 daa, hvorav 412 daa produktiv skog. Nytt totalareal 12183 daa, hvorav ca 6320 daa produktiv skog. Det foreslåtte nye naturreservatet vurderes samlet sett å være av

nasjonal verneverdi. Dette fordi det er et relativt stort område, med mye gammel skog. Flere kravfulle og dels rødlistede arter opptrer, enkelte også i brukbare bestander. Det er en viss variasjonsbredde og området er på flere måter typisk for de høyereliggende skogsmiljøene i regionen.

Noregs teknisk-naturvitenskapelige universitet ved vitenskapsmuseet, ser arbeidet med frivillig vern som en interessant videreføring av prosessen med tilleggsvern for å bøte på påviste mangler ved de gjennomførte verneplanene for barskog. Med bakgrunn i vedtak om at skogvernet skal øke ble det i uttalelsene kommentert at "Statskogvernet" i liten grad kunne bøte på mangelen på verneområde med høgproduktive lavlandsskoger i boreonemoral og sørboreal sone, og at heller ikke dette utvidingsframlegget gjør det. Det ble videre understreket at det er viktig at en i det videre arbeidet med økt skogvern gjør det en kan for å finne fram til de lavtlandsutformingene som stadig er mangelvare.

Statens navnekonsulenter Midt-Noreg fraråder Møre og Romsdal fylke sitt framlegg om å kalle det nye området for Barstein, og grunngir det i sin uttalelse. De foreslår å kalle området Sotnakkvatnet eller Sotnakkvatnet naturreservat.

Riksantikvaren ser positivt på utvidinga, men ber om at hensynet til kulturminnene, kulturmiljø og landskap blir godt integrert, særlig gjennom utarbeiding av en forvaltningsplan.

Neset kraft AS har ikke merknader mot verneplaner og at det blir opprettet naturreservat der det er viktig av spesielle grunner, men gjør oppmerksom på at de har en eksisterende 22 kV luftlinje som krysser naturreservatet på 2 steder. Kart er lagt ved. De har behov for befaring av linjene 1-2 ganger i året. Slike befaringer er mest aktuelle på snø og ved bruk av snøscooter. De ønsker et generell tillatelse uten å måtte søke om dette for hver gang.

Norges Naturvernforbund kommenterer avgrensingen. De viser til fagrapporten og spør om årsaken til at det sørøstre delområdet ikke er med. Det samme gjelder at bare omtrent halve kjerneområde 4 har kommet med i utvidingsframlegget. Det blir kommentert at det vil være viktig at det blir åpnet for aktiv og rask fjerning av fremmede treslag i hele reservatet, blant annet gran. Dette sammen med for høye bestander av hjortevilt som truer fornying av noen treslag, blir vurdert som en trussel mot verneverdiene.

Fylket sine merknader

Møre og Romsdal fylke har merket seg begrunnelsen for å ikke kalle reservatet for Barsteintjernet. Sotnakkvatnet ligger ikke innfor reservat, men grenser til det. Fylket tilrår at naturreservatet får navnet Sotnakkvatnet.

Ved utarbeiding av en forvaltningsplan for området, vil vi ta kontakt med kulturavdelinga i fylket for å få eventuelle kulturverninteresser integrert i forvaltningsplanarbeidet.

Vi vurderer det som påregnelig at ønsket om motorisert linjebefaring ville blitt imøtekommet ved enkelt søknader. Vi er såleis innstilte på å finne ei løsning som gjør det unødvendig med for mye papirarbeid. Det må likevel tas hensyn til at forvaltningsmyndigheten må ha kjennskap til all motorisert ferdsel i området, slik at for eksempel lokalavdelinga av Statens Naturoppsyn og lokal miljøkontakt i politiet kan være informert. Dette kan skje ved at forvaltningsmyndigheten får melding om kjøring ved bruk av for eksempel en e-post melding. Vi tilrår derfor ny ordlyd i § 9.d:

“Bruk av snøscooter for linjeinspeksjon på snødekt mark. Det skal før eller like etter kjøringen, sendes melding til forvaltningsmyndigheten. Unntaket er begrenset til 2 ganger i løpet av vintersesongen.”

Fylket mener hjorteviltbestandene kan påføre skogen store skader, spesielt om vinteren, men har ikke hjemmel til å styre størrelsene på bestandene verken i eller utenfor et verneområde. Dette må eventuelt de som har jaktretten, lokale viltnemnder og nasjonale myndigheter ta tak i.

Det er åpnet for uttak av gran i § 5.6. Dersom andre fremmede treslag blir et problem, vil det sannsynligvis være platanlønn. Det vil elles være mulig å komme nærmere inn på slike utfordringer ved utarbeidelse av en forvaltningsplan. Fylket tilrår at § 5.6 også åpner for uttak av platanlønn.

DNs tilråkning

DN slutter seg ikke til fylkets tilråkning om endring i forskriften for linjeinspeksjon, men viser til generelle avtaler mellom MD og OED, jf. vernevedtak i de senere år, og tilrår at de formuleringene som er brukt tidligere også brukes for dette området. DN vil også vise til at ved en god dialog mellom Statnett og forvaltningsmyndigheten, vil det være fullt mulig å sikre en rasjonell praktisering av forskriften. Ved bruk av motorisert transport ved akutte utfall, skal det i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

DN slutter seg til fylkets tilråkning om forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Videre slutter DN seg til at det i forskriften i tillegg til uttak av gran også åpnes for uttak av platanlønn og at det nye verneområdet får navnet Sotnakkvatnet naturreservat. Samtidig tilrås at vernevedtakene for Sotådalen naturreservat og Barsteintjernet naturreservat oppheves

Det er foreslått en mindre endring i verneforskriften etter lokal og sentral høring.

I verneområdet finnes en koie. Det er ofte ønske om å hogge ved til disse. DN mener slik hogst er akseptabel der konsekvensene av å frakte inn ved er større enn selve hogsten. Der hvor hytter eller koier har gode adkomstmuligheter (nær vernegrensen eller vei) bør derimot ved transporteres inn.

Miljøverndepartementets tilråkning

Miljøverndepartementet slutter seg til DN og tilrår at Sotnakkvatnet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.5 Grytdalen naturreservat i Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke

Totalareal 39 900 daa, nytt verneareal 16 600 daa hvorav 3100 daa produktiv skog. Deler av utvidelsesområdet er definert som INON-område. Veg fra Songli gård og innover i reservatet, samt at fjellstyret har ei hytte sørvest for Skomakerhaugen.

Statskog SF viser til at Husdal statsallmenning er en underskuddsallmenning, og stiller spørsmål ved om det er innenfor formålet ved vernet å verne så vidt store uproduktive arealer som foreslått. Fjellstyret og Statskog SF har planer om å restaurere ei gammel høyløe ved Furtjønna.

Husdal allmenningsstyre er positiv til vern, dersom det gis tilstrekkelig økonomisk kompensasjon for det virke som foreslås vernet.

NVE region Midt-Norge uttaler at forutsatt at den foreslåtte utvidelsen av Grytdalen naturreservat ikke er til hinder for Samla Plan prosjekt 49201 Skjenaldfoss (inkluderer en overføring av Fjellkjøsvatnet til Songa), har de ingen merknader til verneforslaget. Skogeierforeninga Nord viser til at Husdal statsallmenning er en underskuddsallmenning og at vern vil få alvorlige konsekvenser for rettighetshaverne. Vern burde her baseres på frivillighet fra de bruksberettigetes side. Om vern gjennomføres, kreves det full erstatning etter vederlagsloven til de bruksberettigete. Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag mener at veien som går inn i reservatet bør stenges med bom og overlates til å gro igjen. Det er viktig at det åpnes for jakt på hjortevilt, da en alt for stor bestand er en stor trussel mot det biologiske mangfoldet, da osp, selje og rogn er sterkt nedbeitet. Derimot bør det være forbud mot jakt på hønsfugl i hele reservatet. WWF-Midt-Norge er positiv til utvidelsen av Grytdalen naturreservat ut fra behovet for vern av store områder, men stiller seg tvilende til at området har store verneverdier. Norges fjellstyresamband (NFS) mener det er for mye uproduktivt areal innenfor verneforslaget. NFS forutsetter at det blir gitt byggetillatelse til planene om å restaurere ei gammel høyløe ved Furtjønn.

Fylkesmannens merknader

Fylkesmannen mener at ut fra Statskogs takst i området er det kun 872 daa produktiv skog innenfor den delen av Husdal statsallmenning som foreslås vernet. På økonomisk kartverk er det betydelige arealer i lavbonitet som ikke inngår i taksten fra Statskog SF og Fylkesmannen foreslår ikke grenseendringer av området. Når det gjelder verneverdiene, viser Fylkesmannen til den naturfaglige rapporten som konkluderer med at området har kvaliteter som forsvarer vern etter naturvernloven.

Fylkesmannen foreslår en endring i forskriften, som hjemler skjøtsel og vedlikehold av kulturminner, noe som vil muliggjøre restaurering av høyløa ved Furtjønn.

Utvidelsen av Grytdalen naturreservat går kun på en kortere strekning ned til strandlinjen ved Fjellkjøsvatnet og en overføring av Fjellkjøsvatnet til Songa vil i ubetydelig grad påvirke verneområdet. For å klargjøre at vernet ikke er til hinder for vannkraftprosjektet i Fjellkjøsvatnet foreslår Fylkesmannen at det tas inn et tillegg i § 4, der det heter at bestemmelsene i § 3 nr. 1-4 ikke er til hinder for ”vannkraftregulering av Fjellkjøsvatnet.”

Veien inn i Grytdalen er stengt for alminnelig ferdsel, men den kan brukes til visse former for nyttetransport i henhold til forskriften. Dette vil medføre en svært begrenset motorferdsel på veien. Veien må kunne vedlikeholdes, slik at dagens standard opprettholdes. Fylkesmannen finner det ikke hensiktsmessig å stramme inn ytterligere på bruk og vedlikehold av veien ut over det som ligger inne i verneforslaget, da dette gir en god balanse mellom bruk og vern.

I det eksisterende Grytdalen naturreservat er det kun tillatt med jakt på hjortevilt og rype. DN har som grunneier regulert dette ytterligere, ved kun å tillate jakt på hjortevilt i de søndre deler av området. I utvidelsen foreslås en liberalisering av jaktbestemmelsene i samsvar med det som er standard i skogreservater. En slik liberalisering har vært avgjørende for å kunne utvide området inn i Husdal statsallmenning. Det vil fremdeles være slik at DN, som grunneier, kan regulere jakta på sin eiendom om de ønsker det.

DNs tilråding

DN anbefaler at Grytdalen naturreservat blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilrådning

Miljøverndepartementet legger til grunn at når det gjelder åpning for en eventuell vannkraftregulering av Fjellkjøsvatnet, legger MD til grunn at det her er snakk om en ev. nedtapping fra dagens vannstand og evt. en begrenset oppdemming på et fåtall meter fra dagens øvre vannstand. Uttransport av syke eller skadde dyr tillates, jf omtale kap 7.2.

For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Grytdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagte forskrift og kart.

9.6 Flensmarka naturreservat i Røros og Engerdal kommuner, Sør-Trøndelag og Hedmark fylker

Totalareal 42 600 daa, hvorav 15 000 daa produktiv skog. Under sentral og lokal høring ble Flensmarka i Røros og Femund Vest i Engerdal hørt separat. Intensjonen har hele tiden vært at sammenslåing av områdene til et naturreservat skal vurderes. Fylkesmannen i Hedmark tilrår vern av Femund Vest som en del av Flensmarka naturreservat. Så godt som hele området er definert som INON-område. Fem buer finnes innenfor det foreslåtte naturreservatet.

Statskog SF viser til at det i prosessen fram mot verneforslaget er foretatt justeringer av grensene, slik at den grensa som nå foreligger er gunstig for skogbruksinteressene, samtidig som den i det vesentlige samfaller med det området som i de faglige registreringene er beskrevet som verneverdig. I nordre del har fylkesmannen tatt med et areal i Svinsåsslettet på grunn av viktige viltforekomster. Statskog påpeker at dette neppe er kriterium for skogvern. Opp mot Steinfjellet omfatter fylkesmannens avgrensning relativt store arealer snauffjell, som Statskog mener å ligge utenfor formålet med skogvern. Statskog og SB Skog mener at Femund Vest er en viktig vedressurs som må tas hensyn til i den videre prosess. Statskog mener at uttransport av felt storvilt med lett terrenggående kjøretøy bør flyttes til § 4. Røros kommune, hovedutvalg for landbruk, plan og miljø er i utgangspunktet positiv til at Flensmarkas naturkvaliteter sikres gjennom et vern. De mener også grenseforslaget samsvarer med de naturkvaliteter som finnes i området. Det anmodes imidlertid om at det i vernebestemmelsene gis rom for uttak av bjørk innenfor visse avgrensede områder.

Fylkestinget i Sør-Trøndelag mener at den tradisjonelle og skånsomme utmarksbruken i Flensmarka bør kunne fortsette med unntak av den ordinære skogsdrifta. Virksomheten bør konkretiseres i en egen forvaltningsplan. Flensmarka bør forvaltes av Røros kommune som de øvrige verneområdene i Røros.

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark mener at verneforskriften for Flensmarka må endres tilsvarende Bjørnberga/Isteren naturreservat, jf. uttalelse fra Elgå reinbeitedistrikt til Fylkesmannen i Hedmark, da området er vinterbeiteområder for reindriften. Følgende krav til endringer/tilføyelser i vernebestemmelsene foreslås dermed for Flensmarka: § 2.: "Området skal kunne nyttes til reindrift, samisk kultur og næringsutøvelse etter tida og tilhøva." Når det gjelder beiterregulering ønsker reindriftsforvaltningen at dette ikke skal gjelde reindrift.

§ 4: Ta inn følgende, som generelle unntak:

Bestemmelsen i § 3.1 er ikke til hinder for uttak av ved i forbindelse med reindrift.

Bestemmelsen i § 3.2 er ikke til hinder for bestandsregulering av de store rovdyrene jerv, ulv, bjørn, gaupe og ørn, eller uttak av skadevoldende dyr ved jakt, fangst og liknende tiltak.

Bestemmelsen i § 3.3 er ikke til hinder for oppsetting av midlertidig gjerdeanlegg i forbindelse med reindrift.

Bestemmelsen i § 3.4 er ikke til hinder for nødvendig motorkjøretøy på barmark ved uttransport av nødslaktet rein, bruksutstyr og lignende.

Bestemmelsen i § 3.4 er ikke til hinder for start og landing med luftfartøy i reindrift.

For ferdselsregulering ønsker reindriftsforvaltningen at dette ikke skal gjelde reindrift. I § 5 må tas inn ”Oppføring av gjeterhytte for reindriften i samsvar med stadfestet dist-riktsplan.” Fæmund reinbeitedistrikt stiller seg positiv til fredning av Flensmarka naturreservat. Det forutsettes at reindriften kan utøve sin næring som tidligere og at snøscooter, og til tider også helikopter, kan brukes.

Skogeierforeninga Nord mener at de avtalefestede rettigheter som tilligger fire gårdsbruk må kompenseres eller erstattes enten i form av nye rettigheter på statsgrunn eller gjennom full erstatning til grunneierne med disse rettigheter.

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag (NIST) mener det er uheldig at østgrensa er dratt langs vassdraget, da prinsippet er at høydedrag og lignende skal brukes for å få med hele nedbørsfelt og landskapsrom og at noe av gammelskogen er holdt utenfor fylkesmannens forslag til avgrensning. Grensene må her endres i samsvar med anbefalingene fra de biologiske registreringene. Det bør ikke åpnes for begrenset hogst av bjørkeved dersom ikke grensene endres i samsvar med de faglige anbefalingene. Eventuell vedhogst må kun gjelde bjørk.

WWF-Midt-Norge støtter verneforslaget, men er ikke enige i at vedhogst skal tillates.

Engerdal kommune, Engerdal fjellstyre, Interimsstyret for de virkesberettigede på Rendalen nordre og søndre statsallmenning og Sømådalen JFF mener alle at den delen av reservatet som ligger i Engerdal kommune må tas ut av verneplanen. Engerdal fjellstyre mener subsidiært at vern av det arealet som ligger i Engerdal ikke må omfatte bruksrettsvirke (ved og tømmer til husbehov). Fjellstyret og Interimsstyret mener at ridning må være tillatt samt at motorferdsel i tilknytning til vedlikehold av tursti og tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk må gis et generelt unntak.

Kvernli sæterlag mener at ridning på veger og stier må være tillatt.

En privatperson mener at nye skiløyper må kunne kjøres opp uten særskilt tillatelse, det må kunne brukes hest for kontroll/flytting av beitedyr og til levering av ved til hytter og vedplasser, umerkede turstier må kunne merkes uten særskilt tillatelse.

En annen privatperson foreslår en større nasjonalpark på vestsiden av Femund, og at ridning bør tillates etter traseer og omfang som fastsettes i en forvaltningsplan.

Statens Landbruksforvaltning (SLF) synes det er unødig strengt å legge forbud mot ridning og bruk av sykkel og hest og kjerre, og anbefaler at dette tillates langs eksisterende veger og stier.

NSF ønsker at delen som ligger i Engerdal kommune tas ut av verneplanforslaget. Alternativt at vedhogst fremdeles skal være tillatt.

Fylkesmannens merknader

Svinsåsslettet-området er et viktig område for bl.a. fiskeørn og storfugl. Fylkesmannen mener videre det er riktig å ha med hele gradienten fra skog via fjellskog og mer spredte treklynger og busker helt opp i trebare arealer. Det er hensynet til de fire gårdsbruk som har bruksavtaler med Statskog SF i området og Statskog SFs næringsmessige interesser som har gjort at noe areal øst i området er trukket ut. Dette er arealer som samtidig er de mest påvirkte av tidligere skogsdrift og hvor det er en del plantet skog. I en balanse mellom bruk og vern, finner Fylkesmannen at det er riktig å opprettholde de foreslåtte grenser som ble sendt på høring.

Fylkesmannes konklusjon ut fra en befaring med Statsskog SF i 2005 er at det står tilstrekkelig bjørk utenfor det foreslåtte reservatet til å dekke vedbehovet til de fire gårdsbrukene. Bjørkeressursen er dog ikke større enn at den i sin helhet vil bli betydelig påvirket av skogsdrift om all ved må hentes utenfor reservatet. Fylkesmannen kan ikke se at fortsatt veduttak innenfor de aktuelle ca. 500 dekar vil innvirke negativt på verneverdiene i Flensmarka, da dette er tydelig kulturpåvirket bjørkeskog innenfor en mindre, klart avgrenset del av reservatet, mens hovedvernemotivet i området er gammel furuskog. Det finnes urskogslignende bjørkeskog andre steder i reservatet og det er viktig at disse ikke hogges i. På denne bakgrunn vil Fylkesmannen foreslå at følgende punkt tas inn i forskriftens § 5:

”Hogst av bjørk til ved for gårdsbruk med bruksretter på Statskogs eiendom og i forbindelse med reindrift i henhold til forvaltningsplan.” Av forvaltningsplanen må det framgå at dette gjelder plukkhogst av bjørk innenfor et kartfestet areal på ca. 500 dekar mellom Stortjønna og Langtjønna. Fylkesmannen mener det er en dårlig løsning å ta ut arealet som er aktuelt for vedhogst, fra reservatet

Den regulering av ferdsel som § 3 punkt 6 i første rekke er myntet på, er å unngå uheldig forstyrrelse på sårbare forekomster som for eksempel hekkeplasser for rovfugl. Fylkesmannen mener det er riktig at også reindriften må forholde seg til slike reguleringer og vil ikke foreslå endring her, slik Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark har foreslått.

Fylkesmannen støtter ikke forslaget om at § 4 punkt 7 ikke skal gjelde reinbeite, da dette i prinsippet også må kunne reguleres, om reinbeite i framtida skulle vise seg å skje på en ikke bærekraftig måte i reservatet.

Bestandsregulering av store rovdyr skjer i medhold av viltloven, og da den generelt gjelder i det foreslåtte naturreservatet kan også bestandsregulering av store rovdyr skje i naturreservatet. Det er derfor ikke behov for endringer eller presiseringer av forskriften i forhold til dette temaet.

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark foreslår at det i § 4 tas inn at bestemmelsene i § 3.3 ikke er til hinder for ”Oppsetting av midlertidig gjerdeanlegg i forbindelse med reindrift”. Fylkesmannen mener slike anlegg fortrinnsvis bør settes opp utenfor det foreslåtte verneområdet, men dersom dette av spesielle årsaker ikke lar seg gjøre, kan det være aktuelt å tillate også i området. Forvaltningsmyndigheten bør imidlertid være involvert i vurderingen om anlegget må plasseres i området og eventuelt hvor det bør plasseres og om det kan tas virke til anlegget på stedet. Fylkesmannen foreslår derfor et tillegg i forskriftens § 5, med følgende ordlyd: ”Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift og uttak av virke til slike anlegg.”

I og med at bruk av helikopter bare skjer i lite omfang og dermed utgjør en liten forstyrrelse i det foreslåtte reservatet, foreslår Fylkesmannen at § 4 punkt 3 endres til ”Bruk av snøscooter og start og landing med helikopter i reindriftnæring”.

Reindriften har i dag bygninger like nord for Synnervika, som bør kunne dekke behovet for bygninger også knyttet til reindriften i det foreslåtte naturreservatet, idet bygningene ligger ca. 1,5 km øst for det foreslåtte verneområdet. Fylkesmannen mener det er viktig at det ikke oppføres nye bygninger i området, og vil derfor ikke tilrå at det i § 5 åpnes for å kunne bygges gjeterhytte i reindriften i området. Det står dessuten 5 åpne buer i området, som også kan brukes i reindriften, om det oppstår et spesielt behov.

I og med at området er et vinterbeiteområde for reindriften, kan Fylkesmannen ikke se at det er et særlig behov for å kunne bruke motorkjøretøy på barmark for uttransport av nødslaktet rein, bruksutstyr og lignende og vil ikke foreslå at dette tas inn i forskriften.

Fylkesmannen i Hedmark viser til forslaget for Flensmarka naturreservat og foreslår at bruk av hest langs eksisterende stier hjemles i § 5, samt at regulering av bålrensing følger forslaget for Flensmarka.

Fylkesmannen i Hedmark viser til flere høringsuttalelser og presiserer at området er vurdert som en del av forslaget til Flensmarka naturreservat i Røros kommune. Sett i sammenheng

med Flensmarka vil Femund vest utgjøre en del av et stort sammenhengende naturområde med mange kvaliteter. Det sentrale delområdet med de største verneverdiene (Halvbuholet) vil således bli sikret som en del av et stort naturreservat. På bakgrunn av dette tilrår fylkesmannen at en opprettholder avgrensningen i høringsforslaget og i sluttfasen av verneprosessen innlemmer Femund Vest i Flensmarka naturreservat.

Merking av umerkede stier bør etter Fylkesmannen i Hedmark sin vurdering være gjenstand for søknad i tråd med fylkesmannen sin tilråding. Vedlikehold av eksiterende turiststi kan etter fylkesmannen sin vurdering gis et generelt unntak, men eventuell motorisert ferdsel til dette må være gjenstand for søknad.

Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk bør etter fylkesmannens oppfatning vurderes av forvaltningsmyndigheten for å sikre at dette ikke kommer i konflikt med fredningsformålet for verneområdet.

Direktoratets tilråding

Fylkesmannen foreslår at bruk av hest langs eksisterende stier kan gis unntak etter søknad. DN er enig i dette. DN vil ikke akseptere hogst av ved innen et naturreservat til bruk utenfor reservatet slik fylkesmannen foreslår. Generelt sett er all vegetasjon og alt planteliv fredet i et naturreservat. Spesielt i et skogreservat er det viktig at skogen får den beskyttelse som et hogstforbud gir. Det er DN sin vurdering at hogst av bjørk innenfor Flensmarka naturreservat vil stå i strid med verneformålet. En må også ta med i vurderingene at det etter søknad kan bli åpnet for en forsiktig hogst til vedformål til 5 eksisterende buer som ligger innen reservatet, samt at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag konkluderer med at befaringen viser at det står tilstrekkelig bjørk utenfor det foreslåtte reservatet til å dekke vedbehovet til de fire gårdsbrukene.

DN støtter Fylkesmannen i Hedmark i forhold til de faglige vurderingene av Femund vest og også konklusjonene om at Femund vest bør inngå i forslaget til Flensmarka naturreservat. DN støtter også Fylkesmannen i Hedmark i at merking av stier bør være gjenstand for dispensasjonsbehandling. DN tilrår at Flensmarka naturreservat øvrig blir opprettet slik fylkesmannen foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

Når det gjelder samiske interesser viser MD til at i det opprinnelige verneforslaget for 36 områder på statsgrunn, lå 5 områder innenfor reinbeitedistrikter. Et av disse er Flensmarka, hvor vernevedtak ikke ble foretatt i 2005 men hvor det nå foreslås vern som naturreservat. Departementet viser for øvrig til kapittel 6 om saksbehandlingen om bl.a. møter med Sametinget.

Miljøverndepartementet viser til at området fortsatt skal kunne brukes i forbindelse med reindrift, og at vernet ikke er til hinder for dette. Videre slutter departementet seg for øvrig til tilrådingen fra DN og tilrår at Flensmarka naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.7 Kolknuten naturreservat i Kongsberg kommune, Buskerud fylke

Totalareal 6550 daa, hvorav 3100 daa produktiv skog. Deler av en skogsbilvei ender blindt inn ved de bratte sidene i vest. Her står også en liten bu. Kun marginale deler av området er definert som INON.

Statskog SF og en privatperson foreslår en reduksjon i sørøst mellom Slåttemyrsetra og Trytetjern. Her går en setervei og arealet består av mye H.kl. II. Statskog SF foreslår en reduksjon av området ved Urdkleiva i vest og en utvidelse mellom setrene. Statskog påpeker at i sørøst grenser området mot Sleikebekkdammen der det er aktuelt med regulering av vannstanden. De forutsetter at dette vil være tillatt også om området vernes.

Kongsberg kommune foreslår at Kolknuten utvides sørover på skog eid av Statskog SF og av Opplysningsvesenets fond. En privatperson påpeker at han har beite- og fiskerett i Kolknuten.

Fylkesmannens merknader

Fylkesmannen mener at arealet Statskog SF og en privatperson foreslår å ta ut, består av mye hkl. II, men med god sjiktning. Området har begrenset verneverdi i seg selv, men imidlertid kan det være naturlig at dette området er med dersom det blir en utvidelse sørover.

Fylkesmannen mener derfor at arealet kan tas ut i denne omgang, men at det må vurderes på nytt ved en eventuell utvidelse. Urdkleiva er et av kjerneområdene i Kolknuten, med gammel og svært lite hogstpåvirket furuskog med til dels mye dødved av furu, både liggende og stående. Fylkesmannen ønsker derfor ikke å trekke grensa lenger inn mot brattkanten her. Mellom Kolknutsetra og Slåttemyrsetra foreslår Statskog SF at grensa flyttes sør til veien inn til Slåttemyrsetra, altså en utvidelse. Fylkesmannen er enig i at det gir en enklere avgrensning, og tilrår en slik utvidelse. Ytterligere utvidelser sørover er ikke aktuelt nå, og må vurderes på et senere tidspunkt. Fylkesmannen foreslår å ta inn et punkt om at vannstanden i Sleikebekkdammen kan reguleres. Fylkesmannen viser til at beite og fiske er tillatt i forskriften.

DNs tilråding

DN forutsetter at vernegrensa ved Sleikebekkdammen går ned til øvre regulerings høyde slik at regulering av Sleikebekkdammen ikke kommer i konflikt med naturreservatet. DN anbefaler at Kolknuten naturreservat blir opprettet slik Fylkesmannen i Buskerud foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

Miljøverndepartementet slutter seg til DN og tilrår at Kolknuten naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9.8 Veikulåsen naturreservat i Gol kommune, Buskerud fylke

Totalareal 4650 daa, hvorav 3150 daa produktiv skog. Ingen kjente tekniske inngrep.

Gol kommune og Gol Jeger- og Fiskerforening mener at det foreslåtte Dalføret naturreservat i Gol bør skifte navn til det lokale navnet Veikulåsen.

Statskog SF peker på at området i sørøst omfatter store arealer med skog i hogstklasse II, og at disse arealene bør tas ut.

Forum for Natur og Friluftsliv – Buskerud peker på at vernegrensen ikke bør krysse stien/gammel kjerrevei vest for Veikultjern.

Gol kommune forutsetter at naboer til verneområdet etter søknad vil få tillatelse til å kjøre gjennom deler av verneområdet for uttransport av tømmer fra egen skog.

Gol JFF ber om at verneplanen ikke må være til hinder for kalkings- og kultiveringsprosjekt i Svarttjerni og Letjerni.

Fylkesmannens merknader

Fylkesmannen tilrår at navnet endres fra Dalføret til Veikulåsen naturreservat. De naturfaglige registreringene foreslår arealene i sørøst bør inkluderes pga. verdifulle kløfter med eldre

granskog, samt et ønske om å få med hele landskapsrommet og dermed få en bedre arrondering. Ved en slik avgrensning, inkluderes også en del yngre skog, hkl. II. Dette er ikke ønskelig, men Fylkesmannen mener det i dette tilfellet kan tas med for å inkludere de verdiene som finnes her. Veien vest for Veikultjern brukes til utkjøring av tømmer fra skogen bak det foreslåtte verneområdet, og Fylkesmannen har sikret at verneforslaget ikke berører denne. Veien nordøst for reservatforslaget brukes både av Statskog SF og av naboer til uttransport av tømmer fra områder bakenfor reservatet. Denne veien ligger utenfor reservatet, og så vidt Fylkesmannen kjenner til, er det ikke andre steder behov for å kjøre gjennom reservatet for drift av bakenforliggende skog. Dersom det skulle vise seg at dette likevel er nødvendig, må det søkes om tillatelse.

Direktoratets tilråding

Direktoratet anbefaler at Veikulåsen naturreservat før øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Buskerud foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

Departementet slutter seg til DN og tilrår at Veikulåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Miljøverndepartementet

tilrår:

Forskrifter om verneplan for skog fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 8).